SHERLOCK HOLMES VÀ BÍ MẬT V.N.

Một phiêu lưu chưa từng được ghi chép của Sherlock Holmes

V.N.

do Dr. John H. Watson thuật lại

Tôi còn nhớ rất rõ cái buổi tối hôm ấy ở Baker Street.

Trời London mưa phùn. Một thứ mưa lất phất, dai dẳng, đủ làm những ngọn đèn đường bên ngoài cửa sổ căn phòng 221B trở nên mờ đục như những đốm lửa nhìn qua một tấm màn voan.

Holmes ngồi trong chiếc ghế bành quen thuộc, hai chân duỗi về phía lò sưởi, một tay cầm tách trà, tay kia nghịch nghịch chiếc ống điếu.

Tôi vừa đặt tờ báo xuống thì bà Hudson gõ cửa.

— Thưa ông Holmes, có một vị khách muốn gặp ông.

Holmes nhìn đồng hồ.

— Giờ này ư?

— Vâng, thưa ông.

— Có hẹn trước không?

— Không, thưa ông.

Holmes nhướng mày.

— Một khách hàng không hẹn trước vào giờ này thường chỉ có hai khả năng: hoặc người ấy đang gặp một chuyện rất khẩn cấp, hoặc chuyện ấy hoàn toàn không đáng để tôi quan tâm.

Bà Hudson ngập ngừng.

— Là một phụ nữ, thưa ông.

Holmes lập tức đặt tách trà xuống.

— À! Vậy thì trường hợp thứ ba.

Tôi bật cười.

— Holmes!

— Watson, tôi chỉ nói rằng một quý ông không thể để một phụ nữ đứng ngoài cửa trong một đêm mưa London.

Rồi ông nói với bà Hudson:

— Mời bà ấy vào.

Vị khách bước vào với dáng đi khoan thai nhưng thận trọng.

Bà mặc một chiếc áo khoác dài màu sẫm, đội một chiếc mũ nhỏ theo kiểu mà tôi không nhận ra, và trên mặt có một tấm mạng che khá kín. Bà trông như một thiếu phụ trung niên thuộc một gia đình có giáo dục và địa vị.

Bà cúi đầu.

— Xin ông Holmes tha lỗi. Tôi biết mình đã đến không hẹn trước, lại còn đến quá muộn.

— Không cần phải xin lỗi, thưa bà.

Holmes chỉ chiếc ghế đối diện.

— Xin mời ngồi.

Người phụ nữ ngồi xuống.

— Và tôi cũng xin lỗi vì không thể để ông nhìn thấy mặt tôi.

Holmes mỉm cười.

— Điều đó lại càng không cần thiết.

Người phụ nữ hơi khựng lại.

Holmes châm lại điếu thuốc.

— Bà là người châu Á.

Bà ngẩng lên.

— Ông biết ư?

— Dĩ nhiên.

Ông chỉ nhẹ về phía bà.

— Chiều cao, cách bà phát âm tiếng Anh, kiểu áo khoác, đôi giày, cách bà ngồi và nhất là cách bà dùng hai bàn tay khi nói chuyện. Từng chi tiết riêng lẻ đều có thể dẫn đến sai lầm. Nhưng khi đặt chúng cạnh nhau...

Holmes nhún vai.

— Xác suất khá cao rằng bà là người Việt Nam.

Tôi thú thật rằng tôi hơi sửng sốt.

Người phụ nữ im lặng vài giây rồi bật cười rất khẽ.

— Quả thật danh tiếng của ông không phải không có lý do.

— Danh tiếng đôi khi chỉ là hậu quả của việc người ta chú ý đến những điều mà người khác bỏ qua.

Holmes rót thêm trà.

— Xin mời. Trà không làm giảm bí mật của một người, thưa bà.

Bà nhận lấy tách trà.

— Cảm ơn ông.

Sau vài ngụm, bà nói:

— Tôi đến nhờ ông tìm giúp một người.

Holmes nhìn tôi.

Tôi biết cái nhìn ấy.

Đó là cái nhìn của ông khi vụ việc trước mặt bắt đầu có vẻ không thú vị.

— Ai vậy?

— Tôi chỉ biết người ấy dùng một bút hiệu.

— Tên gì?

Bà ngập ngừng.

— V.N.

Holmes nhướng một bên lông mày.

— Chỉ hai chữ?

— Vâng.

— Không tên thật?

— Không.

— Không địa chỉ?

— Không.

— Không nghề nghiệp?

— Không.

Holmes tựa lưng vào ghế.

— Thưa bà, bà yêu cầu tôi tìm một người mà bà không cho tôi tên, địa chỉ, nghề nghiệp, và thậm chí không cho tôi biết tại sao bà muốn tìm ông ta.

— Tôi xin lỗi.

— Tôi không trách bà. Tôi chỉ đang tính xem trong bốn thứ bà không cho tôi biết, tôi nên bắt đầu từ thứ nào.

Bà hơi cúi đầu.

— Vì một lý do rất tế nhị, tôi không thể nói thêm.

Holmes im lặng.

Cuối cùng ông nói:

— Được. Bà hãy để lại địa chỉ liên lạc. Nếu tôi tình cờ tìm được điều gì có ích, tôi sẽ báo.

Người phụ nữ đứng lên.

— Ông nhận lời?

— Tôi nói rằng tôi sẽ suy nghĩ.

— Với tôi như thế đã là một lời nhận.

Holmes mỉm cười.

— Bà quả là người biết cách thương lượng.

Bà cúi đầu chào chúng tôi rồi ra khỏi phòng. Tôi nghe tiếng cửa ngoài khép lại.

Holmes nhìn tôi.

— Watson.

— Vâng?

— Tôi đã bắt đầu hối hận.

— Vì nhận vụ này?

— Không.

Ông nhìn về phía cửa.

— Vì đã không hỏi bà ấy tại sao lại che mặt.

Tôi bật cười.

— Holmes, chính ông vừa bảo rằng bà ấy không cần xin lỗi vì chuyện đó.

— Tôi biết.

Ông lại cầm tách trà.

— Nhưng điều đó không có nghĩa là tôi không tò mò.

Hai ngày sau, tôi nghĩ rằng vụ V.N. đã bị Holmes quên mất.

Tôi đã lầm.

Tối hôm ấy, Holmes gọi tôi lại bàn làm việc.

Trên màn hình máy tính là một loạt bài viết.

— Tôi đã tìm thấy V.N.

— Thật sao?

— Không.

— Vậy thì...

— Tôi đã tìm thấy những bài viết của V.N.

Holmes nhấn một phím.

Một bài viết hiện lên.

Nhan đề khiến ông chú ý ngay lập tức:

"VỜ CHẤM NỜ CHẤM."

Holmes đọc rất chậm.

Rồi ông nhìn tôi.

— *Elementary, my dear Watson... but who the bloody hell is this chum*? Đúng là trò trẻ con, Watson ạ. Hừ, hắn là đứa trời đánh thánh vật nào chứ?

Tôi cúi xuống đọc bài viết.

— Người này có vẻ khá thích ông.

— Tôi không chắc đó là một lời khen.

Holmes đọc tiếp.

Rồi bất chợt ông chỉ vào một đoạn.

— Hắn dám đá động đến tên tôi.

Tôi nhìn Holmes.

— Ông thật sự quan tâm đến chuyện ấy sao?

— Watson, một người vô danh nào đó ở nửa vòng trái đất viết về Sherlock Holmes mà tôi lại không biết người ấy là ai. Điều đó không thể chấp nhận được.

Tôi cười.

— Có thể chỉ là một nhà văn Việt Nam.

Holmes nhìn tôi.

— Moriarty can't be a Vietnamese.

Tôi đáp:

— *But who knows the devilish trickster's game*? Ai mà biết được mấy trò quỷ quái yêu tinh.

Holmes quay phắt lại.

Tôi lập tức biết mình đã nói một điều không nên nói.

— Watson!

— Tôi chỉ đùa thôi.

— Chính câu nói ấy khiến tôi quyết định nhận vụ này.

— Vì sao?

Holmes đứng dậy.

— Bởi vì nếu V.N. thực sự chỉ là một nhà văn vô hại, thì cuộc điều tra này sẽ mất khoảng một giờ.

Ông cầm áo khoác.

— Còn nếu không...

Ông mỉm cười.

— Moriarty, here I come. Moriarty, ngươi chờ xem.

I. BÍ ẨN HAI CHỮ

Holmes bắt đầu bằng chính hai chữ V.N.

Ông viết chúng lên bảng.

V.N.

— Chữ cái viết tắt, Watson, luôn luôn thú vị.

— Vì sao?

— Bởi vì người ta thường dùng chúng để che giấu một cái tên mà họ không muốn nói ra.

Ông viết: **M → ?**

— Moriarty.

Rồi ông viết đảo ngược **M → W** và **W → VV**

— Người Pháp đọc W như *double vé*. Người Anh đọc là *double you*. Một chữ cái có thể có nhiều thân phận.

Ông viết tiếp:

VV → V UU → U

Rồi nhìn tôi.

— Vậy nếu W có thể trở thành VV, và VV có thể được rút gọn thành V, thì chữ V có thể là một phần của một cái tên lớn hơn.

— Chẳng hạn?

— Vũ.

Tôi nhìn ông.

— Vũ?

— Một cái tên Việt Nam.

Ông khoanh tròn chữ V.

— Và chữ N?

— Nguyễn?

Holmes gật đầu.

— Chính xác.

Ông viết:

V.N. → Vũ Nguyễn? Nguyễn Vũ?

— Cả hai đều có thể là tên người Việt Nam. Và nếu người này dùng một bút hiệu thì việc đảo trật tự lại càng dễ dàng.

Tôi nhìn ông.

— Holmes, ông đang suy đoán.

— Dĩ nhiên.

Ông mỉm cười.

— Deduction không phải là phép thuật, Watson. Nó chỉ là nghệ thuật biến những điều nhỏ nhặt thành một chuỗi những điều có thể kiểm chứng.

Ông khoanh tròn lần cuối: **VIỆT NAM**

— Chúng ta bắt đầu từ đây.

II. SAIGON

Ba ngày sau, chúng tôi có mặt ở Sài Gòn.

Tôi không cần phải kể dài dòng về chuyến đi. Holmes vốn không thích máy bay, nhưng lại thích những sân bay. Ông bảo rằng:

"Một sân bay là nơi con người để lộ nhiều điều nhất mà họ tưởng rằng mình đang che giấu."

Tại Sài Gòn, chúng tôi lần theo dấu vết những bài viết trên Internet.

V.N. không để lại nhiều dấu vết. Không ảnh. Không tiểu sử. Không địa chỉ. Chỉ có những bài viết. Một bài về văn chương. Một bài về cây cỏ. Một bài về tuổi già. Một bài về những chữ Hán Việt. Và những bài phiếm.

Holmes đọc từng bài rất kỹ.

— Hắn không phải người trẻ.

Tôi ngạc nhiên.

— Làm sao ông biết?

— Người trẻ thường viết để chứng minh rằng mình biết. Người già viết để chứng minh rằng mình đã thấy.

Tôi nhìn ông.

— Vậy ông đoán bao nhiêu tuổi?

— Khoảng sáu mươi.

Tôi bật cười.

— Holmes, ông đang biến văn phong thành hộ khẩu.

— Không, Watson. Tôi chỉ đang đọc dấu vết của thời gian.

III. SYDNEY

Dấu vết kế tiếp đưa chúng tôi đến Sydney. Một địa chỉ điện tử xuất hiện trong một thư viện trực tuyến.

Holmes theo dõi nó suốt hai ngày nhưng V.N. không ở Sydney. Chỉ có một độc giả thường xuyên sống tại đó. Một người Việt. Một người từng bình luận: “Bài này làm tôi nhớ quê.”

Holmes ngồi im.

— Có hàng triệu người Việt xa quê.

— Vậy chúng ta đi Sydney để làm gì?

— Để loại trừ một giả thuyết.

Tôi thở dài.

— Holmes, ông biết rằng có những người khác dùng phương pháp này để đi nghỉ mát.

— Tôi không đi nghỉ, Watson.

Ông đứng dậy.

— Tôi đang làm việc.

IV. TOKYO

Từ Sydney, chúng tôi đến Tokyo. Một bài viết của V.N. có một chi tiết rất nhỏ về văn hóa Nhật Bản. Holmes nghi ngờ người viết từng sống ở Nhật.

Nhưng rồi ông phát hiện một điều khác.

V.N. không viết như một người Nhật. Cũng không viết như một người Mỹ. Cũng không viết như một người Pháp.

Người ấy viết như một người Việt Nam đã sống đủ lâu ở nước ngoài để nhìn Việt Nam từ khoảng cách rất xa.

Holmes đóng máy tính.

— Tôi hiểu rồi.

— Điều gì?

— Hắn không phải người Việt Nam ở Việt Nam.

— Vậy ở đâu?

Holmes nhìn bản đồ.

— Ở nơi nào đó mà người Việt Nam đã biến một vùng đất xa lạ thành quê hương thứ hai.

Ông lấy bút đánh một dấu. **California.**

V. PARIS

Nhưng trước khi đến California, Holmes nhất định phải ghé Paris.

Tôi hỏi tại sao.

Ông trả lời:

— Chữ W.

Tôi không hiểu.

Holmes giải thích:

— Nếu chúng ta muốn hiểu tại sao một người Việt Nam lại có thể viết "V.N." thì phải hiểu lịch sử của chữ cái này.

Tại Paris, ông đến một hiệu sách cũ.

Ông lục tìm một số sách ngôn ngữ học, rồi nói:

— Người Việt Nam đã dùng chữ Quốc ngữ, và chữ Quốc ngữ chịu ảnh hưởng sâu sắc của truyền thống La-tinh. Những chữ cái tưởng như đơn giản đôi khi mang theo cả một lịch sử.

Ông đặt cuốn sách xuống.

— Nhưng tôi không cần biết V.N. có nghĩa gì trong từ điển.

— Vậy ông cần biết gì?

Holmes mỉm cười.

— Tôi cần biết người mang hai chữ ấy đang ở đâu.

VI. LITTLE SAIGON

Cuối cùng chúng tôi đến Orange County, California.

Tại đây, Holmes nói rằng mọi thứ bắt đầu trở nên dễ dàng hơn.

Tôi không đồng ý.

Chúng tôi đứng giữa Little Saigon, chung quanh là những bảng hiệu tiếng Việt, những tiệm phở, những cửa hàng sách, những quán cà phê.

Holmes nhìn quanh.

— Watson.

— Vâng?

— Nếu tôi là V.N., tôi sẽ đến đâu?

— Một thư viện?

— Không.

— Một nhà sách?

— Có thể.

— Một quán cà phê?

Holmes gật đầu.

— Chính xác.

Ông chỉ về phía trước. Một bảng hiệu hiện ra: **COFFEE FACTORY**

Holmes mỉm cười.

— À.

— Ông biết nơi này?

— Chưa.

Ông chỉnh lại mũ.

— Nhưng tôi nghĩ V.N. biết.

Chúng tôi bước vào. Quán không quá đông. Một vài người ngồi đọc báo. Một người đang viết gì đó trên laptop. Một nhóm người Việt cao niên đang trò chuyện.

Holmes nhìn từng người. Tôi hỏi:

— Có thấy gì không?

— Có.

— Ai?

— Không ai.

— Holmes!

— Watson, một thám tử giỏi không nhất thiết phải tìm thấy người mình tìm. Đôi khi chỉ cần tìm thấy nơi người ấy có thể được tìm thấy.

Ông gọi hai tách trà. Chúng tôi ngồi xuống. Holmes mở máy tính. Ông đọc lại bài: **"VỜ CHẤM NỜ CHẤM."**

Ông bật cười.

— Tôi hiểu rồi.

— Hiểu gì?

Holmes gấp máy tính lại.

— V.N. không phải một mật danh của Moriarty.

— Tôi biết mà.

— Không, Watson. Ông không biết.

Holmes đứng lên.

— Tôi biết.

VII. BỨC THƯ

Đêm hôm ấy, tại khách sạn, Holmes ngồi viết một bức thư.

Tôi hỏi:

— Ông đã tìm ra người ấy?

— Có.

— Tên thật?

— Có.

— Địa chỉ?

— Có.

— Vậy tại sao ông không nói cho bà khách?

Holmes nhìn tôi. Một lúc sau ông đáp:

— Bởi vì người ấy là khách hàng của tôi.

Tôi hiểu ngay.

— Ông đã nhận vụ này từ trước?

— Có thể nói như vậy.

— Và ông không thể tiết lộ danh tính?

— Chính xác.

Holmes đặt bút xuống.

— Có những bí mật mà một thám tử có nhiệm vụ khám phá. Nhưng cũng có những bí mật mà một quý ông có nhiệm vụ giữ kín.

Tôi nhìn ông viết những dòng cuối cùng. Sau đó Holmes đưa tôi đọc.

Bức thư viết:

Dear Madam,

I fear I must apologise if this answer proves disappointing. The gentleman you have asked me to locate is, as it happens, another client of mine. Consequently, I am not at liberty to disclose his identity; professional discretion, you will understand, is a matter upon which I cannot compromise.

Nevertheless, as a small courtesy to a lady of evident distinction, I may venture this much: you might do well to pay a visit to the well-known Coffee Factory in Little Saigon, Orange County, California. I shall leave the rest to your powers of observation and deduction.

I wish you every success in your search, Madam, and trust that you shall find there precisely what you seek.

Yours faithfully,

Sherlock Holmes

Tôi đọc xong.

— Holmes...

— Vâng?

— Ông vừa đi nửa vòng trái đất để cuối cùng bảo bà ấy đến một quán cà phê?

Holmes mỉm cười.

— Không, Watson.

Ông đứng bên cửa sổ.

Ngoài kia, California đang yên tĩnh dưới ánh đèn.

— Tôi đi nửa vòng trái đất để chứng minh rằng đôi khi nơi người ta tìm kiếm một bí mật không quan trọng bằng lý do người ta muốn tìm nó.

— Và V.N.?

Holmes nhún vai.

— V.N. vẫn là V.N.

— Còn Moriarty?

Holmes bật cười.

— Nếu Moriarty thực sự là người Việt Nam, Watson, tôi e rằng chúng ta sẽ còn phải học rất nhiều tiếng Việt.

Tôi cũng bật cười.

Holmes cầm chiếc ống điếu lên.

— Nhưng tôi vẫn còn một điều chưa giải quyết.

— Điều gì?

Ông nhìn tôi bằng ánh mắt tinh quái.

— Vì sao bà khách lại biết chính xác phải tìm tôi?

Tôi không biết trả lời thế nào.

Holmes quay lại bàn.

— Watson, tôi nghĩ chúng ta sẽ còn nghe về bà ấy.

— Ông thật sự nghĩ vậy?

— Không.

Ông mỉm cười.

— Tôi chỉ hy vọng như vậy.

Và đó là tất cả những gì tôi có thể kể về vụ án bí mật của **V.N.**

Ít nhất là cho đến ngày hôm nay.

— Dr. John H. Watson